

Kaposi Krisztina

Rónay László

Sebek áztatása: Visszaemlékezések

Argumentum, 2014, 187 oldal

Rónay László legújabb könyvét lapozgatva az olvasó egy olyan gyűjteményt vehet a kezébe, amely egy kicsit közelebb hozhatja a kiváló irodalomtörténészt, szerkesztőt, egyetemi tanárt mind a laikus, mind pedig az esztétikailag és tudományosan reflektált befogadókhoz. Ezúttal nem valamely XX. századi író vagy költő életpályáját és költészetét bemutató szakmonográfiát és nem is egy kifinomult érzékkel összeállított vers/próza antológiát olvashatunk, hanem visszaemlékezéseket. Visszaemlékezéseket, amelyek bepillantást engednek Rónay Tanár úr életének, pályájának, tudós irodalmi és tanári hivatásának egy kis szeletébe. Sőt, talán még személyiségéből, a magas kvalitású, ugyanakkor mélyen emberi Rónay Lászlóból is mutatnak valamennyit, aki szakmai feladatai iránt éppúgy elkötelezett még most is, mint családjáért és tanítványaiért.

Mindig nagy érték személyes és saját, egyes szám első személyben íródott emlékezéseket olvasni, hiszen ezek közvetlenül szólítanak meg minket, azt és úgy látjuk, ahogyan a visszagondoló alany át- és megélte, érzékelte, tapasztalta.

Már maga a cím is nagyon beszédes – *Sebek áztatása: Visszaemlékezések*. Érezzük, hogy baljós, fájó és szomorú élmények is vegyülnek benne, s valóban megtaláljuk a sebeket a kötetben az egészen apró, diákévekben történt iskolai negatívumoktól kezdve a pályakezdés viszontagságain át, a családtagok, ismerősök, kollégák elvesztéséig és a konkrét testi fájdalmakig. Mégsem tekinthetjük negatív hangoltságúnak a *Visszaemlékezéseket*, hiszen a *seb, sebek* vallási konnotációkat is ébresztenek (*Christus patiens, stigmák* stb.). Az ehhez kapcsolódó mély hit és remény, illetve vallásos érzület pedig a könyv egészét áthatja, mitöbb a vége felé egyértelműen fel is erősödik.

Egy teljes ívet rajzolnak ki Rónay visszaemlékezései, s bár életének azon állomásait és mozzanatait emeli ki, amelyek számára valamiért fontosak és jelentőségteljesek voltak, s ennek megfelelően hol kevésbé, hol jobban részletezettek az egyes emlékképek, mégis teljesnek érezzük a gyermek évektől induló és a jelenben záruló emlékezőfolyamot.

Megrendítő, de egyúttal szép is annak az állandósult otthoni, házastársi gesztusnak a leírása, ahogy a feleség, Judit ápolja és segíti idős, betegeskedő, lábát fájlaló férjét, s amely keretezi a kötetet. Rónay emlékei ezek között a gyógyító pillanatok között törnek fel és elevenednek meg.

A gyermekkorból a családtagok felidézése mellett fontos helyet foglalnak el a nyári szárszói emlékek, de a jelenlegi Mandula utcai lakás vásárlásának anekdotaszerű története is itt kap helyet, amelyet sajnos a háború komor szelének egy-egy fuvallata is átjár.

A gimnáziumi évek emlékeit a tanárok és osztálytársak rövidebb-hosszabb leírása és a kedves és maradandó olvasmányélmények felsorolása teszi érdekessé. Rendkívül figyelemreméltó és megkapó az ifjúkori évekből a komolyzenével való megismerkedés, amely nem csupán pillanatnyinak, hanem egy egész életre szólónak bizonyult: a *Zenei jegyzetek (Vigilia)* és a *Vasárnap egyházi zenéje (Új Ember)* rovatok írása, a hangversenyek szeretete, a CD lemezek gyűjtése, valamint emlékezéseinek utolsó sora, amely egy Haydn-oratórium (*Teremtés*) meghallgatására utal, mind ezt példázzák.

A piaristáknál eltöltött meghatározó és világgépformáló évek után az egyetemi emlékekről olvashatunk. Magyar, latin és pedagógia szakos tanulmányok, majd embert próbáló bicskei tanári évek. A hosszú vonatutak és a roma gyerekekből is álló osztályokban végzett pedagógusi-nevelői munka minden nehézsége ellenére mégis szép emlék maradt Rónay László számára. A diákelőadások megszervezésének és előadásának közös munkája, a gyerekektől és kollégáktól kapott elismerések, a kialakult emberi kapcsolatok, barátságok maradandó emlékeknek bizonyultak.

Ám a *Visszaemlékezések* talán legszebb részei azok, amikor Rónay a családjáról ír. Szeretettel és büszkeséggel gondol feleségére, gyerekeire és unokáira, egy helyen még azokat a vonásokat, személyiségjegyeket és tulajdonságokat is egybe gyűjti, amelyek a családi hagyományok folytatását tették lehetővé. Lányai a tanári pályát választották, fia, pedig újságíróként dolgozik, s könyvei is jelentek már meg – Rónaynak és édesapjának, Rónay Györgynek a tehetségét és elhivatottságát örökölték.

A család fontossága és értékeinek hangsúlyozottsága mellett a mindennapok munkáinak emlékei is előtűnnek. A Petőfi Irodalmi Múzeumban eltöltött három év, majd az Irodalomtörténeti Intézetben végzett szakmai feladatok következnek. A legemlékezetesebb munkaként az ún. Sóska és annak megpróbáltatása jelenik meg. Ez az 1945 utáni irodalomtörténet fejezeteinek rendbetételét, helyesebben újraírását jelentette. Mindeközben Rónay saját, nem rá rótt kötelezettségként, hanem önként vállalt, örömmel és nagy elszánással készülő munkáiról is szó esik. Legfontosabbnak Kosztolányiról és Márairól írt monográfiáit érzi, de talán még ennél is értékesebbek a XX. század katolikus irodalomról írott hiánypótló munkái – Sík Sándor, Mécs László, Tűz Tamás stb. S itt hangzik el legnagyobb régi álma is, egy XX. századi katolikus művelődéstörténet tető alá hozásának a terve.

Ahogy a pálya vége felé közelednek Rónay visszaemlékező gondolatai, úgy mélyülnek el tartalmilag is a művészet, a család, valamint a vallás, a hit és az Isten felé emlékek. Talán nem véletlen, hogy a *Visszaemlékezések* utolsó része épp Jelenits Istvánt idézi meg, a nagy piarista professzort, tanáregyéniséget. Inspiráló szellemi-lelki forrásként emeli ki Jelenits *Élet és evangélium* című könyvét, valamint a *tanító Jézus kudarcairól* mondott szavait. Ám kudarc és csüggedés helyett most is a remény szólal meg Rónay *Visszaemlékezéseiben*. Gondolatait egyfajta végző köszönetadással, az Istenhez szóló fohászkodó kérdéssel és Haydn *Teremtés* c. oratóriumának tervezett meghallgatásával zárja.

A figyelmes olvasónak nem is kell külön jelezni, hogy ennél szebb és

tudatosabb befejezése nem is lehetne Rónay László könyvének. Az irodalomtörténész, szerkesztő és kiváló tanár még a látszólag szabadon szárnyaló *Visszaemlékezéseinek* is tudatos konstrukciót adott. A kamillás lábfürdővel megjelenő, gondoskodó orvosfeleség által kialakított keret, az életpálya felidézésének strukturálisan is kitüntetett pontjain elhelyezett, mélyen szubjektív gondolatok a család értékét vagy épp a tanári hivatás szépségét és örömeit emelik magasra. A szakmai feladatok között a legfontosabbnak érzett katolikus irodalom tanulmányozásában elért eredmények, a zene, s főképp az egyházzene szeretete, végül pedig az Istenhez forduló befejezés kifinomult szerzői-szerkesztői tudatosságról, ugyanakkor nagyon mély eszmei-gondolati struktúráról és lényeglátásról tesz tanúbizonyságot.

Paál Lajos: Korondi utca – olaj, vászon